

Zonnebloemzussen

Van Martha Hall Kelly verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

Seringenmeisjes
Russische rozen

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Martha Hall Kelly

Zonnebloemzussen

Vertaald door Iris Bol
en Marcel Rouwé

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5625 4

© 2021 Martha Hall Kelly

© 2021 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,

Amsterdam en Iris Bol en Marcel Rouwé

Oorspronkelijke titel *Sunflower Sisters*

Oorspronkelijke uitgever Ballantine Books

Omslagontwerp Janine Jansen

Omslagillustratie © Ildiko Neer / Arcangel Images (vrouw en achtergrond), © Roy Bishop / Arcangel Images (New York)

Foto auteur © Michael Schwarz

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor mijn zoon, Michael,
die samen met mij naar Gettysburg is gereisd.
En voor alle moeders wier zoons nooit zijn teruggekeerd.

Mary Woolsey

CHARLESTON, SOUTH CAROLINA

1859

Niemand had enig idee van de vracht die de blonde jongen in zijn ruwhouten ponywagen door de straten van Charleston vervoerde.

Moeder, mijn jongere zus Georgy en ik waren op uitnodiging van dominee Cox van de Afrikaanse Vrije Kerk voor een bezoek van twee dagen naar South Carolina gekomen. De ochtend ervoor hadden we langs herenhuizen en palmettobomen gelopen, die een edele en verfijnde sfeer uitstraalden, om onze dagelijkse visites af te leggen en moeders ecru visitekaartjes op de zilveren dienbladen achter te laten.

Mevrouw Charles Woolsey, Brevoort Place 8, New York City.

Er was helemaal niets wat op onaangename manier onze aandacht trok, maar elk zwart gezicht dat we op straat zagen of dat ons bijzonder vriendelijk bij een voordeur begroette, herinnerde ons aan het systeem van slavernij dat in deze contreien zo sterk aanwezig was en versterkte onze vastberadenheid om de strijd daartegen voort te zetten.

Toen we na de zondagsdienst terugwandelden naar ons hotel, terwijl de geur van lagerstroemia in de lucht hing, kwam er een jongen in een ponywagen naast ons rijden. Hij droeg een schoon wit overhemd en een broek van grove stof. Omdat een van de achterwielen kapot was, schokte de wagen bij elke omwenteling van dat wiel, waardoor hij niet veel sneller ging dan wij.

‘We zijn een beetje verdwaald,’ riep moeder naar hem. Kun jij ons vertel-

len hoe we bij het Charleston Hotel moeten komen?’

‘Ik moet toch die kant op, mevrouw. Ik wijs u de weg wel.’

Zijn zuidelijke accent klonk me aangenaam in de oren. Het was een opgewekte jongen van een jaar of twaalf met een roomblanke huid en vlasblond haar dat glansde in de zon. Ik moest even aan mijn eigen vlasblonde dochters denken die ik in het hotel had achtergelaten bij onze vriendin, mevrouw Wolcott, en die ongetwijfeld bij de deur op mijn terugkeer stonden te wachten. Hoewel we nog geen twee uur weg waren geweest, miste ik hen ook vreselijk.

‘Waar woon je?’ vroeg moeder aan de jongen.

‘Dan eens hier, dan eens daar.’ Hij hief zijn gezicht op naar de zon. ‘En u? U klinkt als iemand die uit Virginia komt.’

Moeder glimlachte, altijd blij wanneer iemand het accent van haar voormalige thuis herkende. ‘Daar heb je gelijk in. Ik heb Virginia verlaten toen ik nog een meisje was, maar ik neem aan dat ik nog steeds met een vleugje van dat accent spreek. Ik woon tegenwoordig in New York. We zijn hier momenteel te gast bij dominee Cox van de Afrikaanse kerk. Ken je hem?’

‘Nee, mevrouw.’

We vervolgden onze weg, waarbij het gebonk van het kapotte wiel het enige geluid was.

‘Het was een prachtige eucharistieviering,’ zei moeder. ‘Er waren ruim driehonderd kerkgangers aanwezig.’

De jongen keek haar aan en glimlachte. ‘Ik durf te wedden dat jullie er de enige blanken waren.’

‘Ja. Maar we werden wel heel enthousiast verwelkomd.’

‘Vroeger moest ik elke zondag naar de kerk van mijn moeder. Maar ze is nu dood.’

De jongen haalde een stuk brood uit een blikken broodtrommeltje dat bij zijn voeten stond. Hij nam er een hap van, draaide zich toen om en schoof de rest onder het dekzeil.

‘Ga jij naar school?’ vroeg moeder.

‘Nee, mevrouw. Geen school zou iemand als ik aannemen.’

‘Dat lijkt me heel sterk,’ zei Georgy.

Mijn aandacht werd getrokken door een heel lichte beweging onder het dekzeil in de bak van de ponywagen. ‘Waar ga je naartoe?’ vroeg ik.

Hij wees naar een wit gebouw voor ons. ‘Naar de markt. Elke zondag. Op zaterdag maak ik mijn rondes en dan kom ik de volgende dag hiernaartoe, zodat mijn voorraad vers is.’

‘Je rondes? Waar dan?’

‘Overall, mevrouw. Pa’s vaste klanten. Ik kom hier bijna nooit met lege handen.’

De jongen reed naar een wit gebouw met een hoog zwart hek voor de ingang en wij liepen achter hem aan. Het was een kolossaal gebouw met het woord **MARKT** in glanzende, vergulde letters boven de ingang, en een karmijnrode vlag die wapperde in de bries.

De jongen wees naar een dak in de verte. ‘Uw hotel ligt iets verderop aan deze straat, aan de rechterkant.’

‘Je bent ons vreselijk behulpzaam geweest,’ zei moeder.

De jongen reed naar het ijzeren hek, dat een gezette man met een rode baard en een bamboestok in zijn hand met een zwaai opende.

‘Hé, jochie,’ zei hij, terwijl hij een paar keer met zijn stok op het hout van de ponywagen tikte. ‘Je hoort dit naar de achterkant van het gebouw te brengen, niet naar de hoofdingang, godallemachtig.’

‘Pa heeft me thuis nodig.’ De jongen draaide zich om op de bok en sloeg het dekzeil terug. In de bak van de ponywagen lagen drie zwarte kinderen van verschillende leeftijden, ieder slechts gekleed in een heel grove stoffen luier. Het oudste kindje, een meisje van hooguit een maand of negen, hield zich vast aan de rand van de bak en trok zich overeind tot ze stond.

‘Mijn god,’ zei ik.

Het kindje stak haar armpjes naar me op in de universele babytaal van liefde en goedheid en ik tilde haar uit de ponywagen. Ik drukte haar stevig tegen me aan en snoof haar heerlijke babygeur van melk, zeep en onschuld op. Iemand had liefdevol voor haar gezorgd.

Op de ruwhouten planken van de bak lagen nog twee kindjes, een van hen slechts een paar dagen oud.

De jongen overhandigde de portier een opgevouwen vel papier.

‘Waar zijn hun moeders?’ vroeg ik, tot op het bot geschokt. ‘Die kinderen hebben samen niet eens één deken. Wanneer hebben ze voor het laatst gegeten?’

De portier las het papier en liep toen naar de ponywagen. ‘Alleen meisjes? Er hoort één jongen bij te zitten.’

‘Bespreek dat maar met pa,’ zei de jongen.

De portier boog zich over de bak en tilde de twee kinderen eruit. ‘Een van hen is ondermaats.’

De jongen haalde zijn schouders op. ‘Ik haal alleen op wat me wordt opgedragen. Die grote heeft bijna de hele weg hiernaartoe gehuild.’

Ik drukte het meisje dichter tegen me aan en ze vlijde haar hoofdje heel zacht op mijn schouder.

De jongen kreeg een stapel opgevouwen bankbiljetten van de portier, die hij in zijn heupzak stopte, waarna hij aan de teugels schudde en wegreed.

De portier beende kwaad op me af. ‘Ik heb geen tijd voor weekhartig gedoe van types als jij. Geef me dat kind.’

Ik deed een stap naar achteren. ‘Dat doe ik niet, meneer.’

‘Jullie komen uit het Noorden, hè? Stelletje bemoeizuchtige lastpakken. Voor honderd dollar mogen jullie haar kopen.’

Ik stak mijn hand uit naar de beurs die aan mijn andere pols hing. ‘Ik kan ter plekke een schuldbekentenis voor u uitschrijven.’

Terwijl ik opzij tastte, maakte de man snel van de gelegenheid gebruik en rukte het kind uit mijn armen. Het meisje hilde deerniswekkend en stak haar armpjes naar me uit, maar de portier overhandigde haar aan een smerige handlanger die haar wegdroeg, waarbij hij haar op armlengte van zich afhield.

We wilden ze volgen, maar de portier sloeg het hek met een klap dicht en zei tussen de spijlen door: ‘Vrouwen zijn niet toegestaan bij de verkoop. Dit is een ruwe handel, ongeschikt voor mensen met een teer gestel.’ Na die woorden liep hij weg en verdween tussen de menigte.

Met een hand om een van de ijzeren spijlen geslagen keek ik de kinderen na, die snel naar een vertrek werden gebracht dat zich aan ons zicht onttrok. Mijn andere hand hield ik tegen mijn mond gedrukt om de verschrikking van dit alles te bedwingen. Ieder mens met gevoel in zijn of haar lichaam zou toch ogenblikkelijk medelijden krijgen bij het horen van dat gehuil? Ergens waren nu drie moeders die werden gekweld door het verlies van hun dierbare dochttertje.

Ik keek moeder aan. ‘We hebben gisteren de hele dag het ene bezoek na het andere gebracht aan de welvarendste en invloedrijkste mensen van Charleston. Er moet toch iemand zijn op wie we een beroep kunnen doen?’

Moeder hield haar blik strak op de aanzwellende menigte gericht. ‘Op

wie dan? Dit draait allemaal om geld, Mary. Die plantagebezitters zullen de slavernij nooit vrijwillig opgeven. Het enige wat wij kunnen doen is een president kiezen die korte metten zal maken met deze monsterlijke praktijken.'

We waren maar al te zeer bekend met het concept van slavernij, want we hadden niet alleen de lezingen van dominee Cheever in het Cooper Institute bijgewoond, maar ook verscheidene keren *De hut van oom Tom* gelezen en we hadden die ochtend in de *Charleston Courier* de advertenties gezien waarin de verkoop van slaven werd aangekondigd. Maar niets had ons kunnen voorbereiden op het met eigen ogen zien van zo'n gruwelijk schouwspel.

We keken met aandacht en toenemende afschuw naar het drukke marktgedeelte waar de verkoop begon in een vertrek met een laag plafond. Het had een open achterkant, die uitkwam op een binnenplaats waar een bakstenen gebouw stond. Achter de betraliede ramen waren talloze zwarte gezichten te zien. In de langgerekte ruimte ging een veilingmeester op een ruwhouten podium staan en sloeg met zijn leren rijzweep tegen zijn laars terwijl er een gespannen sfeer van geld verdienen in de lucht hing.

De veilingmeester, die eruitzag als een bruuft, droeg een geruite broek en een slappe panamahoed en plukte aan zijn blonde kinbaardje. 'Heren, zijn jullie gereed?' Zijn stem weerkaatste tegen de stenen muren.

Groepen bieders verzamelden zich rond het podium. Beschaafd uitziende mannen, zoals we ze elke dag tegenkwamen aan de leestafel van het hotel, met kastoorhoeden en keurig verzorgde baarden. De meesten hielden in hun ene hand een sigaar en in hun andere hand de veilingcatalogus waarin de te verhandelen voorraad mensen van die dag stond afgedrukt.

De te veilen 'goederen' varieerden in huidskleur en stonden met hun rug tegen de muren terwijl ze ruw werden onderzocht. Vlak bij ons stonden groepen moeders en kinderen, de vrouwen gekleed in nette jurken van bontgekleurd katoen, schone witte schorten en hoofddoeken, de kinderen blootshoofds.

We rekten onze hals uit zodat we in een zijkamer van het grote vertrek konden kijken. Daar werden de vrouwen door mannen ondervraagd. Die mannen wrikten hun monden open en trokken hun rokken omhoog zodat hun meest intieme delen werden ontbloot.

'Als meisje heb ik ooit zo'n verkoop gezien in Richmond. Veel slavenhou-

ders verkopen hun eigen gekleurde kinderen, en hun eigen kleinkinderen, die door die dochters op de wereld zijn gezet.'

'Dat deze praktijken in de negentiende eeuw nog bestaan,' zei Georgy.

'Vanavond zal er geen enkele stoomboot of rij treinwagons uit deze wrede stad vertrekken zonder een treurige lading van deze ongelukkigen aan boord.'

Georgy gaf moeder een arm. 'We moeten niet zelfgenoegzaam worden en dit accepteren omdat dit hier nou eenmaal de gewoonte is. Mevrouw Wolcott kent de burgemeester. We moeten met hem gaan praten.'

Moeder keek naar de veilingmeester. 'Waarschijnlijk koopt en verkoopt de burgemeester zijn slaven ook op deze markt. Dit is allemaal volledig legaal. Onze dringende verzoeken om deze mensen hun vrijheid te schenken zijn hier aan dovemansoren gericht en als we niet oppassen zullen ze ons beslist hardhandig van het terrein verwijderen.'

'We moeten dus iets doen, en wel meteen,' zei ik. 'Anders is het alsof we het goedkeuren.'

'Dat ben ik met je eens, Mary,' zei Georgy. 'Maar als we hier een goede daad willen verrichten, zullen we heimelijk en onopgemerkt te werk moeten gaan.'

De portier duwde twee jonge jongens en een iets ouder meisje het podium op. Het meisje stond er zelfverzekerd en welgemanierd bij terwijl ze met een behoedzame uitdrukking naar de menigte keek. Ze had om beide jongens een arm geslagen, en om haar haar zat net zo'n witte hoofddoek als bij de oudere vrouwen. De jongens staarden naar de menigte en waren nog te jong om de afschuwelijke angst in hun ogen te verbergen.

De veilingmeester presenteerde ze met gestrekte arm en een open handpalm. 'Twee jongens: Scipio, tien jaar oud en Clarence, twaalf jaar oud. En één meisje. Sukey, veertien jaar oud. Het meisje kan een goede hulp in de huishouding worden. Ze heeft geen littekens op haar rug. De jongens zullen beslist goede landarbeiders worden.'

Vlak achter het hek stond een vrouw met een klein kind in haar armen en een tweede kind dat zich aan haar rokken vasthield. Ze boog haar hoofd en sloeg huilend een hand voor haar gezicht.

'Kent u die kinderen?' vroeg moeder zachtjes aan haar.

De vrouw veegde haar tranen af, wierp een steelse blik op het podium en keek daarna naar moeder. 'Mijn kinderen. Alle drie,' zei ze nauwelijks

luider dan een fluistering. ‘Daar, mevrouw. Mijn kinderen staan nu op het podium.’

Moeder trok haar sjaal strakker om haar hals. ‘Mijn god.’

‘Dat zijn mijn twee jongens en mijn meisje, Sukey. Ze is niet mijn eigen dochter, maar ik heb haar wel grootgebracht. Het is een lief meisje. De jongens houden ontzettend veel van haar.’

De vrouw drukte haar kindje steviger tegen zich aan en keek om zich heen.

‘U kunt vrijuit met ons spreken, mevrouw. U hoeft niet bang te zijn,’ zei moeder.

‘Ik had wel verwacht dat ze er een paar zouden verkopen, maar ik wil deze twee kleintjes graag houden. Ze zijn nog te jong om het zonder ma te stellen.’

‘En uw man?’ vroeg ik.

‘Verkocht. Maanden geleden al.’

‘Waar is hij nu?’ vroeg moeder.

‘Weet ik niet, mevrouw. Het is zwaar om die lieve man niet meer bij me te hebben. Maar wat kan ik doen? Mijn hart is gebroken en dat is alles.’

Kopers dromden rond het podium waar Sukey en de jongens stonden.

‘Trek haar jurk uit,’ riep een koper.

‘Dan had u haar maar eerder moeten onderzoeken,’ zei de veilingmeester. ‘U kent de regels.’

De veilingmeester rukte de jurk van het meisje van haar schouder en pakte haar toen bij haar kin. ‘Glimlachen, meisje.’

Sukey dwong zichzelf tot een glimlach.

‘Kijk eens wat een mooie kuiltjes ze in haar wangen heeft. Die kan later best een meisje van plezier worden.’

De veilingmeester trok de zoom van haar jurk op om haar enkels en benen te laten zien, maar Sukey rukte de jurk uit zijn hand.

‘Wat is er met haar ogen?’ riep eenieder.

‘Ze huilt, dat is alles,’ zei de veilingmeester. ‘Verder mankeert ze niks.’

‘Verkoop het meisje apart,’ zei eenieder. ‘Ik bied zeshonderd dollar voor haar.’

‘Verkocht,’ riep de veilingmeester.

Sukeys broers sloegen hun armen om haar middel. Toen de veilingmeester hen bij haar vandaan rukte, begonnen de jongens te huilen en sloegen ze met hun vuisten op hem in.

Door de hekspijlen heen gaf Georgy moeders visitekaartje aan de vrouw met daaronder verstopt een gouden Liberty-munt van twintig dollar. 'Snel. Pak dit aan.'

'O nee, mevrouw.'

Georgy liet het visitekaartje langs de ijzeren spijl van het hek zakken naar de hand van de vrouw. 'Hier. Niemand zal het zien. Het is niet veel, maar meer hebben we op dit moment niet. Als u erin slaagt om naar New York City te komen, kom dan naar het adres dat op het kaartje staat. Daar zult u hulp krijgen.'

De vrouw keek om zich heen en stopte het visitekaartje en de munt toen diep in de zak van haar schort. 'Dank u wel, mevrouw. Heel vriendelijk. Ik zal het goed verborgen houden.'

De portier liep naar ons toe en duwde de vrouw tezamen met het kindje op haar arm en haar jonge zoontje naar het veilingpodium.

Ze draaide zich nog even om. 'Ik heet Alice,' zei ze terwijl hij haar wat harder de treden van het podium op duwde.

'Ik weet niet of ze ooit vrij zal zijn en naar Brevoort Place kan komen,' zei moeder.

'Het is in elk geval iets,' zei ik.

Alice liep langzaam de treden van het podium op met haar twee kinderen en hield hen dicht tegen zich aan. De veilingmeester stak zijn gebruikelijke praatje af en stelde een aparte prijs voor Alice en haar kinderen voor, waarna de veilinghamer snel viel.

'Verkocht,' riep de veilingmeester. 'Honderd dollar voor James en de baby, Anthony. Negenhonderd dollar voor Alice.'

Alice viel op haar knieën voor de veilingmeester en smeekte hem om haar kinderen te mogen behouden.

Razend van woede draaide moeder zich om en vervolgde haar weg over Chalmers Street naar het hotel. Wij liepen achter haar aan met de ellende van degenen die waren verkocht nog vers in ons geheugen. Alice' uitzinnige gejammer echode nog om ons heen, een vrouw wier pijn te groot was om getroost te kunnen worden.

Ik had die uitdrukking op moeders gezicht eerder gezien. Nadat vader was overleden en zij was achtergebleven met acht kinderen die ze in haar eentje zou moeten grootbrengen. En toen wij hadden gehuild omdat ze met ons allemaal naar het onbekende New York was verhuisd.

Het was een gezichtsuitdrukking die zei: *We zullen hoe dan ook verandering in deze afschuwelijke situatie brengen. Al vallen we er dood bij neer.*

Georgy

BREVOORT PLACE, NEW YORK

APRIL 1861

Oom Edward zette me af bij het New York Hospital, een reusachtig gebouw dat op een stenen bruidstaart leek en dat een oase van rust vormde nadat we ons met moeite een weg over Broadway hadden gebaand, waar een grote menigte burgers op de been was gekomen, opgewonden bij het vooruitzicht van een ophanden zijnde oorlog.

Uren daarvoor was mijn dag begonnen zoals elke andere. Tijdens het ontbijt stond ik in de eetkamer van ons huis op Brevoort Place 8, een herenhuis van bruinrode zandsteen dat vier verdiepingen telde aan de oostkant van Manhattan terwijl mijn zus Jane de losgeraakte zoom van mijn nieuwe jurk naaide. De jurk was van zwarte zijde, eenvoudig afgezet met wit.

Moeder zat in haar ochtendjapon aan de tafel die het dichtst bij de haard stond, terwijl ze Margaret, een van onze twee dagmeisjes, die een kapje en schort droeg, vertelde waar ze de hete borden moest neerzetten. Slechts drie van mijn zussen waren die dag in de kamer, want Mary en Hatty waren op reis en Eliza was in haar huis op het platteland.

Abby, de oudste, zat naast moeder over haar correspondentie gebogen. Jane, de een-na-oudste, zat op haar knieën aan mijn voeten en concentreerde zich op mijn losgeraakte zoom. Naast haar op de grond stond haar opengeklapte zwarte naaidoos versierd met bloemkelken van parelmoer. Het was een soort chirurgenkoffertje vol naalden en garens, waarin alleen al van de kleur wit minstens tien tinten zaten.

Ik streek haar golvende roodblonde haar naar achteren, dat tot over haar schouders viel en me altijd aan de Venus van Botticelli deed denken, en zei: ‘Schiet eens op, Jane.’

Ze trok aan mijn jurk. ‘Blijf nou eens stilzitten, Georgy. Straks prik ik je nog.’

Onze jongste zus Carry zat aan moeders andere zijde en voerde stukjes donut aan Pico, ons witte bastaardhondje.

‘Frank Bacon zal die jurk vast mooi vinden,’ zei Carry.

Ik veegde een niet-bestaand stofje van mijn rok. ‘Ik ben in het geheel niet geïnteresseerd in Frank Bacon.’

Abby keek op van haar brief. ‘Dan versmaad je een keurige galant aan wie niets mankeert terwijl sommige vrouwen het zonder zo’n man moeten stellen.’

‘Trouw dan zelf met hem.’

Abby’s wangen werden vuurrood en ik had ogenblikkelijk spijt van mijn woorden. Op haar drieëndertigste had Abigail het wachten op een aanzoek van onze lieve neef Theodore Winthrop allang opgegeven, en ook Jane had op haar eenendertigste geen vooruitzichten meer op een huwelijk. De mannen die haar het hof hadden gemaakt waren inmiddels allemaal getrouwd, ze hadden dienst genomen in het leger in afwachting van de ophanden zijnde oorlog of ze waren naar Europa getrokken. Daardoor werd er algemeen van uitgegaan dat Abby en Jane nooit zouden trouwen.

‘Hij zal niet voor eeuwig bij je blijven langskomen,’ mompelde Abby.

‘Nu hij zijn baardje zo kort heeft geschoren, lijkt hij net een Italiaanse koning,’ zei ik.

Toen de deurbel van de voordeur klingelde, snelde onze toegewijde Margaret weg om open te doen, waarbij de linten van haar kap wapperden. Wij verstijfden als een stel geschrokken elanden bij het idee dat een bezoeker zo vroeg op de ochtend onze veilige ruimte zou binnendringen.

‘Op dit uur?’ vroeg moeder.

Een paar tellen later kwam oom Edward de eetkamer binnen met een opgevouwen exemplaar van de *New York Tribune* in zijn hand. Oom was altijd welkom. Hij was een echte heer en iedereen die hem kende sprak altijd vol lof over hem. Zijn enige twee gebreken waren een vleugje ijdelheid en een wat losse tong. Door zijn kwieke manier van doen leek hij heel erg op hoe vader vroeger was geweest, en er lag altijd een blik van welwillendheid en

genegenheid in zijn eerlijke blauwe ogen. Hij kleepte zich zelfs zoals vader dat had gedaan, door zwaluwstaartjassen van goede kwaliteit te dragen en broeken met op maat gemaakte broekspijpen die zijn volslanke kuitten accentueerden.

Moeder knikte hem toe. 'O, Edward, jij bent het. Ga toch zitten.'

'Ik ben op weg naar de club, dus ik kan niet lang blijven. Wat een nieuws! Buiten is het een en al chaos. Hoe kunnen jullie allemaal zo kalm zijn?'

'Drink eerst een kop thee. Jane heeft rietsuiker op de kop getikt die in Haïti is geoogst en waar geen wrede slavenarbeid aan te pas is gekomen.'

'Jullie hebben het toch zeker wel gehoord?' vroeg hij terwijl hij ons om de beurt aankeek.

Carry boog zich voorover, waardoor haar haarlint gevaarlijk dicht boven de stroop op haar dikke pannenkoeken kwam te hangen. 'Wat moeten we hebben gehoord, oom?'

'Ik weet dat jullie de gebeurtenissen in South Carolina nauwgezet volgen...'

'Jazeker,' zei Abby.

'Er is net nieuws uit Charleston binnen, waaruit valt op te maken dat...'

'Toe, oom,' zei Abby. 'Houd ons niet in spanning.'

'... er op Fort Sumter is geschoten.'

Carry sprong op alsof ze door een bij was gestoken. 'Dan zijn we in oorlog!'

'Om halfvijf's ochtends, nog voor zonsopkomst, hebben de Geconfedereerden het eerste schot gelost op de nationale vlag. Majoor Anderson trekt zich terug van het eiland. In Charleston stonden de burgers op de daken te juichen.'

Jane hechtte de draad af en gooide het schaatje kletterend in haar naaidoos. 'Dus het Zuiden heeft zich daadwerkelijk afgescheiden. Wat ontzettend schokkend.'

'Welke staten blijven in de Unie?' vroeg moeder.

'Alle noordelijke staten hebben president Lincoln een bericht gestuurd waarin ze geld en manschappen toezeggen. Maryland en Kentucky moeten zich nog uitspreken.'

Moeder ging staan. 'Margaret, breng de mahoniehouten tafel uit mijn slaapkamer naar beneden. En de plukselpers. We zullen alles klaarzetten in de salon. Er zal grote behoefte zijn aan verbandmiddelen.'